

Förundersökning inför utbyggnad invid Köpings kyrkas torn

Fornlämning 167 och 215, Köpings kyrka 1:1, Köpings socken,
Borgholms kommun, Öland

Arkeologisk förundersökning 2006

Hella Schulze

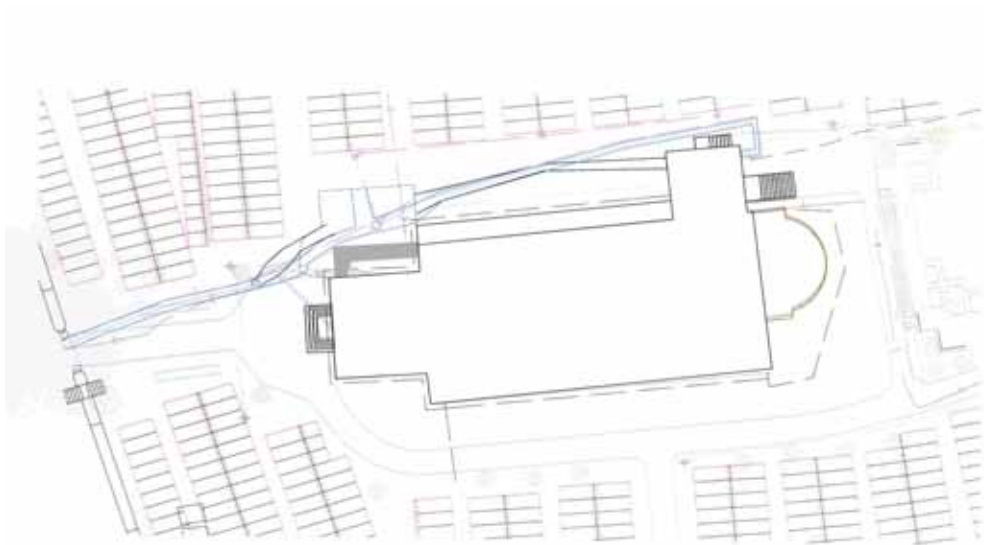
Arkeologisk rapport sept 2007
(prel oktober 2006)

Kalmar läns museum

*Omslagsfoto: Översikt av ytan norr om tornet där utbyggnaden ska ske.
Schakt 1 i förgrunden, schakt 2 ses intill tornet t h, schakt 4 bakom schakt 1.
Från V. Foto H Schulze okt 2006.*

Innehåll

Inledning	5
Fornlämningsmiljö	5
Arbetsmetod	6
Undersökningsresultat, fakta	7
<i>Yta för utbyggnad vid tornet</i>	7
<i>VA-schakt mellan brunn och sakristia</i>	8
<i>VA-schakt från västra ingången till brunn</i>	8
<i>Trappa</i>	9
<i>Handikappramp</i>	9
Undersökningsresultat i förhållande till undersökningsplan	9
Förslag inför en slutundersökning	10
Frågor inför en byggnation och övertäckning	10
Referenser	11
Administrativa uppgifter	11
Plan	12
Inläga:	
Bildark I	Foto fig 1-4
Bildark II	Foto fig 5-10

Plan över Köpings kyrka, norr är uppåt i bilden. Norr om tornet ses den medeltida torngrunden (gråstrerad) och ytan som ska bebyggas med en "lillkyrka". Norr om långhuset ses det planerade VA-schaktet (blått) och det verkliga, inmätta (svart) vilket går ihop med det som togs upp från västra kyrkogårdsingången mot brunnen nordväst om tornet (här är detta blått liksom VA-greningen mitt i utbyggnadsschaktet). Tyvärr saknas skala. Tornets bredd (N-S) är 8,25 m. Arbetsritning ur kommande slutundersökningsrapport. Inmätning Metria och Veronica Palm.

Köpings kyrkas läge i förhållande till Borgholms stad och Köpingsviken. I slutet av 1800-talet fick Borgholm en egen kyrka. Ur Generalstabens karta över Sverige 1874 med senare revideringar.

RAPPORT

Datum 2007-09-17
(prel dat 06-10-10)
KLM obj nr 06/32
KLM dnr 33-593-06, jfr
32-1055-05
Lst dnr 431-4835-06
(433-3510-06)

Stora delar av denna rapport har utgjort en preliminär rapport som i oktober 2006 tillsänts Länsstyrelsen. Den har utgjort underlag till beslut om slutundersökning inför utbyggnaden av Köpings kyrkas torn. Då hade endast själva byggytan förundersökts med provschakt. De övriga delarna av förundersökningen, d v s schaktning för nya VA-ledningar, trappa och handikappramp var planerade att göras i samband med slutundersökningen i november, då samtidigt själva byggarbetet skulle börja för att hinnas klart innan vintern.

Den preliminära rapporten har här kompletterats med resultatet från de resterande delarna av förundersökningen. Själva tolkningen av detta ingår dock i rapporten för slutundersökningen. **Den kompletterande texten har markerats med ett annat typsnitt (det stelare Arial)** likaså har bilder och karta lagts till i rapporten. För tolkningar och mer detaljer, speciellt vad gäller de delar som gjorts i samband med slutundersökningen, se alltså rapporten på denna.

Inledning

Delar av en arkeologisk förundersökning gjordes 2006 10 02 -- 04 inför en planerad nybyggnation av en s k lillkyrka, alldeles norr om Köpings kyrkas torn och anslutande till detta. Förundersökningen innebar provschakt som drogs över den blivande byggytan för att få ett underlag till en ev slutundersökning. Undersökningsresultatet vid förundersökningen 2006 10 02 -- 04, att det medeltida tornets stengrund låg kvar 0,2 m under marken och det i flera skift, föranledde att både slutundersökningens innehåll och byggtekniska detaljer diskuterades.

Förundersökningens främsta syfte var att se om både kända och okända lämningar fanns bevarade där bygget ska ske och om ev störningar påverkat dessa. Den skulle också utgöra grund för en ev slutundersökning av bl a den medeltida tornmuren.

Biträdande vid förundersökningen var FD Ragnhild Boström som i november 1952 hade låtit ta fram tornets murar inför 1800-talskyrkans rivning vårvintern 1953. Till mycket god hjälp vid förundersökningen var även kyrkvaktmästarna Bengt-Åke Nilsson och Reine Johansson samt kantor Sigvard Carlsson (fig 1).

Fornlämningssmiljö

Köpings kyrka är uppförd på ett område med en forntida boplats. Den är huvudsakligen från mellanneolitikum (RAÅ 215) med lämningar och kulturlager också från bronsålder och förromersk järnålder. I samma område finns dessutom ett

vikingatida-tidigmedeltida gravfält vilket sträcker sig från Köpings klint i sydväst mot Klinta by i nordost (RAÄ 42-45, 54 m fl). Ölands största runsten, Tings flisa, står ett stycke sydost om kyrkogårdsmuren. På kyrkogården påträffades 1926 en medeltida murad kista. Annars är vikingatida eller tidigmedeltida kristligt påverkade gravar kända bara utanför kyrkogårdsmuren.

Knappt 50 m åt norr utanför kyrkogårdsmuren börjar den vikingatida-tidigmedeltida handelsplatsen RAÄ 216, som i stort har samma längdsträckning som nämnda gravfält. Den har haft sin blomstring under 1000-1100-talen. Ett flertal silverskatter har påträffats intill boplatser, bl a en på kyrkogården (RAÄ 166) med mynt från 1100-1200-talen. Fynd av en stor mängd runstenar, d v s huvudsakligen fragment av eskilstunakistor i den 1953 rivna men av medeltida material byggda 1800-talskyrkan, och på kyrkogården, liksom kyrkogårdens riktning och den övriga kulturmiljön, har lett Ragnhild Boström till antagandet att det bör ha funnits en kyrka av trä en kort tid innan stenkyrkan uppfördes runt 1150.

För utförligare detaljer angående Köpings medeltida stenkyrka hänvisas som tidigare till Ragnhild Boströms "Köpings kyrkor" (s 25ff) samt till DMS. Här påminns endast om dels kyrkans ovanligt stora storlek, vilket spelat en roll i debatten om hurvida Köping utgjort ett eget stift under tidig medeltid, dels de rester av medeltidskyrkan som fortfarande finns kvar. Det är

1. Grundmuren till kor och absid, synlig en bit ovan mark öster om nuvarande kyrka
2. Norra långhusmuren, inklusive nordvästra hörnet, vilken står kvar till 1,75 m höjd utanför nuvarande långhus
3. Långhusets västgavel som är bevarad till 1,4-2 m höjd och ingår i nya västgaveln
4. Grundmurarna till långhuset, under nuvarande golv och markerade med röd kalksten (trol bortschaktade 1953, enl senare uppg av R Boström)
5. Grundmuren till västtornet, synlig norr om tornet som en svag förhöjning i gräset

Vid undersökningen 1953 sågs att markytan på medeltiden legat under nuvarande, ca 0,3 m djupare på södra och 0,55 m på den norra sidan (Boström 1977, s 29).

Arbetsmetod

Fem schakt grävdes på valda ställen av ytan för utbyggnaden. Från början var avsikten att gräva fler men då lagren var så omrörda av VA-schaktet och det i det pågående regnet fanns rasrisk fick dessa räcka. Till grävningen användes den minigrävare som i vanliga fall är i bruk vid gravgrävning varefter schaktning skedde med spade och senare rensning med skärsliv. De upptagna massorna var för omrörda för att vara värda att sållas men de besiktigades okulärt i samband med schaktningen. Ca 50 kalkstenar granskades på bägge sidor för att se om de hade runor. Schakten fotograferades och beskrevs. Prover av kalkbruk och kulturlager samlades.

Vid den efterföljande förundersökningen i samband med slutundersökningen användes en liten grävmaskin vid VA-schaktningen, av Borgholm Energi en större vid kyrkogårdsinfarten samt vid handikapprampen minigrävaren. De orörda skelett som påträffades i VA-schaktet, dess orörda del i öster, markerades genom övertäckning med fiberduk och sand för att kunna

upptäckas vid ev framtida grävningar, likaså en grav i VA-schaktets kant. Även en grav, som bedömdes som nyare, i den blivande byggtans nordvästra hörn fick efter tillstånd av Länsstyrelsen ligga kvar. För övrigt, se slutundersökningsrapporten.

Undersökningsresultat, fakta

Yta för utbyggnad vid tornet

Schakt 1 grävdes mitt på och rakt ut från tornet. Det var 8 m långt, d v s ungefär som utbygget, och ca 1 m brett. Djupet var som mest ca 1,7 m. Där vidtog steril gul sand under VA-schaktet som gick tvärs över. Själva VA-röret låg på ca 1,60 m. Efter mindre än 1 meters schaktning framkom den medeltida tornmuren, 1,6 m bred och i minst ett skift, och norr om denna en sula? med en lös sten, kalkbruk och bruk i omrörd jord (fig 2). Bruk intill och under en sten låg på ett 0,1 m tjockt mörkt lager, med all sannolikhet boplatslagret från stenåldern, RAÅ 215. Alldeles intill fanns omrörda massor, från VA-schakt eller ditforslade tidigare? P g a rasrisk och då det endast var en förundersökning togs inte muren fram ytterligare.

Schakt 2 togs upp åt väster från schakt 1 där det började vid tornet. Det var ca 2 m långt. Detta gjordes både för att se hur de tre elledningarna här hade grävts och för att se hur murens insida var beskaffad. Här låg ett antal stenar (sula?) varav de undre ev kan vara till det gamla golvet i medeltidstornet. (Två otäckta elledningar låg ett par dm ut från tornet, den tredje under tegelstenar dikt intill.)

Schakt 3 grävdes väst-öst i den blivande tillbyggnadens nordvästra hörn för att se hur marken såg ut utanför det breda och djupa VA-schaktet och om något av ursprunglig markstratigrafi kunde ses där. Det var 1,5 x 1 m och 1,6 m djupt. I södra sidan sågs under omrörda lager (gravgrävning eller VA-schakt?) på 1,1 meters djup ett mörkt gruslager, d v s kulturlagret. I nordvästra hörnan låg en grav. Ca 0,2 m under marken kom i öster ett bygglager (?) med klumpar av något som förslaggats – 1950-tal? Schaktet lades genast igen då det låg i det gångstråk besökare till kyrkogården använder.

Schakt 4 var 5 m långt, 1,3-1,6 m djupt. Det gick i vinkel ut från schakt 2, alltså åt norr från 1805 års torn och utmed medeltidstornets grund. Denna var här bevarad i tre skift och vilade på en rejäl sula i 2-3 lager kalksten. Denna låg (nersjunken?) i ett 0,2 m tjockt mörkt lager, d v s kulturlagret. Det fortsatte mot väster och här låg spjälkade ben i detta. Tätt utanför sulan sågs i det gula gruset några rundlar varav den i söder, intill kyrkan, är avlång och har gravform (ej helt framtagen), den intill verkar vara en stor grop fylld med mylla och bruk (för byggnadsställning?) samt ett par vars form försvann i schaktkanterna (fig 3). Möjligen har VA-schaktet strukit intill det nordvästra hörnet och rört en av stenarna. Stor rasrisk. (När slutundersökningen startade hade detta schakt delvis rasat igen.)

Schakt 5 slutligen gick ut från vinkeln det medeltida långhuset - tornmuren. Det var 5 m långt och 1,5 m djupt. Murens bredd var 1 m här. Den ses gå in i väggen. Långhusmuren hade en kraftig välbyggd sula i fyra skift medan den verkade saknas helt i tornmuren bredvid. Här fanns som en krage av kalkbruk ut från det nedre (?)

skiftet och under denna låg det mörka lagret, kulturlagret (fig 4). Därunder fanns gul sand och grus. Kulturlagret saknades, såvitt som nu kunde ses, under långhusmuren.

VA-schakt mellan brunn och sakristia

Då de gamla ledningarna mellan den befintliga nedstigningsbrunnen nordväst om tornet och sakristian behövde bytas – de var ca halvseklit gamla – lades här nya ledningar för kallvatten och spillvatten. Meningen var först att de gamla ledningarna skulle grävas upp, vilket ändrades till att ha de nya ledningarna ovanpå de gamla. Då de alltså skulle läggas i samma schakt skulle förundersökningen ske i form av antikvarisk kontroll. Man var dock osäker in i det sista var införandet av vattnet till sakristian skulle ske. Den mindre avvikelser, att föra in det på västra sidan, i muren till sakristians källare, ledde dock till att man kom ut i orörd mark och att därmed flera gravar än beräknat påträffades.

Schaktets längd, d v s avståndet mellan nedstigningsbrunnen nordväst om tornet och sakristian, var ca 36 m och bredden 1-1,2 m. Avståndet från sakristians nordvästra hörn var knappt 1 m (fig 5). Schaktet vinklade något åt norr räknat från sakristian för att efter ca 13 m ansluta till det gamla VA-schaktet. Intill sakristian, från dess vägg och 1-1,5 m ut, var marken omrörd och utgjordes till största delen av påförd sand. I övergången mot orört material hade en barngrav (F 16) störts vid byggandet av sakristian. Skelettdelarna, där ytterligare ben också var inblandade, tillvaratogs utan ytterligare dokumentation. Längre österut från denna framkom i schaktet 5-7 orörda närmast västsydväst-ostnordost liggande gravar, möjligen vuxna individer (fig 6). Därtill framkom barnskelettdelar, troligen från gravar som förstörts vid grävande av dessa nyare gravar (se slutundersökningsrapport). Eftersom det planerade schaktdjupet om 0,8 m hade erhållits fick dessa gravar ligga kvar orörda, enligt överenskommelse med Länsstyrelsen.

Den västra delen av VA-schaktet utgjordes av de tidigare omgrävda schaktmassorna som var tämligen lösa och rasbenägna. Den norra sidan kom intill exploateringsytan att delvis beröra orörd mark. Här fanns under gräsmatta och mylla på 0,4-0,6 meters djup ett kalkbrukslager vilket också sågs också i den blivande byggytans norra schaktkant. Liggande under detta kalklager, ca 3 m från ytan för utbyggnaden, påträffades kanten av ännu en orörd grav. Också denna fick ligga kvar (med fiberduk i kanten).

Vid schaktningen mellan utbyggnadsschaktet och VA-brunnen nordväst om tornet påträffades flera barngravar och ben från tidigare skadade gravar (se slutundersökningsrapport). Schaktet låg här ca 0,4 m norr om det gamla schaktet, delvis i omgrävda massor (fig 7). Schaktdjupet var här ca 1,55 m. Försök att hålla schaktet så smalt som möjligt resulterade i ras varvid schaktbredden blev ca 1 m. Den gamla nedstigningsbrunnen byttes mot en ny som sattes på i stort samma plats.

De kalkstenar som framkom i de tidigare omgrävda partierna i VA-schaktet granskades för att se om de hade runor på sig men inga påträffades.

VA-schakt från västra ingången till brunn

I samband med nybyggnationen och bytet av kall- och spillvattenledningar i den gamla sträckan mellan sakristian och en brunn nordost om tornet, lades även nya ledningar mellan nämnda brunn och den kommunala vattenposten (avsättningen) utanför västra kyrkogårdsingången. De lades i tidigare schakt. Vid ingången fick kommunen sätta en avstängningskran som gällde bara för kyrkan – vid arbetet hade man nämligen upptäckt att den längre bort i gatan liggande avstängningskranen även berörde intilliggande fastigheter. I schaktet alldeles utanför ingången har grävts senast på 1980-talet, med antikvarisk kontroll av RAÄ:s Ölandskontor (rapport Gamla kyrkvägen). Samma 0,15-0,3 m djupa svarta kulturlager, sten- och bronsålderslagret, som då påträffades. Genom att kanterna rasade ner på den underliggande gruset kunde även nya, inte bara omgrävda, schaktkanter, inklusive en härd, ses. Djupet var ca 1,2 m. I norra sidan av ingången, där schaktet låg, sågs stora stenar som ingick i grundläggningen för kyrkogårdsmuren.

Schaktet fram till brunnen nordväst om tornet var 16 m långt och 1,1-1,5 m brett. Strax innanför grindhålet var det uppfyllt av byggnads- och/eller raseringsmassor utmed en ca 10 m lång sträcka: 0,1 m med gräsmatta/grusgång och mylla och därunder direkt tätt packat med större och mindre kalkstenar, partier av kalkbruk och trädrötter (fig 8). Laget var ca halvmeter tjockt. Därunder kom det svarta stenålderslagret och därunder grus. På grund av rasrisk och tidsbrist kunde inte stenlagret undersökas närmare (det rasade igen senare) och att se på varje sten efter runor fanns ej heller möjlighet till. Alla stenar lades åter i och schaktet fylldes igen. Utmed den övriga sträckan fanns omrört kyrkogårdslagret av mylla och sand.

Trappa

Vid tornutbyggnadens östra sida skulle en trappa uppföras utanför utbyggnadens yta och läggas ytligt på markytan. Trappan ska ligga 0,5 m norr om resten av den medeltida långhusväggen. Viss avbaning av en yta om 2 x 2 m behövdes, ett arbete som gjordes samtidigt som det sista av slutundersökningen. Avbaningen blev ca 0,3 m djup och berörde endast omrörda massor från det gamla VA-schaktet. Genom ras blottades ytterligare några stenar i den stenläggning som fanns utanför sulan för långhusväggen och som har gjort undergrund till sulan (se fig 9).

Handikappramp

Den 30 november 2006 utfördes det sista momentet i den arkeologiska förundersökningen. Man hade först planerat att detta skulle vänta ytterligare, till våren 2008, men för att få förundersökningen avslutad överenskomms att arbetet skulle göras i direkt följd efter slutundersökningen av tornutbyggnaden. I september 2007 har den av betongsten murade grunden till rampen nyss uppförts.

Handikapprampen skulle byggas utmed tornets södra sida, vinkla om hörnet mot norr och gå upp över trappan vid ingången. Den skulle ligga relativt ytligt så inget större schaktdjup var nödvändigt. Med minigrävmaskin avbanades grästorg och mylla och något mer. Djupet var ca 0,25 m. Under fanns omrörda lager av rasering, grus, mylla och sten (se fig 10). Ungefär vid tornets mitt påträffades skelettdelar, ytligt och helt omrörda vilka fick kvarligga. Schaktets bredd var 2 m, dess längd utmed södra sidan 4,5 m. Inget av antikvariskt värde framkom. Den medeltida markytan ligger på denna sida om tornet halvmeter djupare än dagens, enligt Boström.

Undersökningsresultat i förhållande till undersökningsplan

Ett antal frågor hade ställts i undersökningsplanen. Den övergripande var om det rykte, att torngrunden skulle ha blivit övertäckt av ett stort betongskal efter det att de antikvariska arbetena hade avslutats 1953, var sant. Redan de första skoptagen visade att det inte var sant. Endast i skarven mot 1805 års torn sågs något betong i ett av schakten (nr 2).

Förundersökningens omfattning var mindre än beräknat. I stället för ca 40 m² schaktades endast drygt 20, detta på grund av att VA-schaktet visat sig vara mycket djupt och brett och allt därför var omrört och den rasrisk detta medförde. Viss väntan på tekniska förberedelser och det dåliga vädret påverkade också. Undersökningen koncentrerades därför till tornmuren.

På frågan om det fanns byggnadslager bevarade från kyrkornas olika byggnadsperioder m m kan man svara nej vad gäller de uppräknade kategorierna, men lager med kalkbruk i fanns ändå i konstruktioner, i muren och en grop? Löst liggande glasskärvor, kopparplåtspill, bruk och puts kom i omrörda jordlager. Inga runstens- eller gravkistfragment har påträffats, inte heller mynt eller andra föremål än ovan nämnda.

Ingen klart medeltida grav framkom, dvs ingen stenistgrav, däremot 2-3 enkla gravar (ej undersökta) i den bruna, omgrävda myllan. Hurvida de skadats förut är svårt att avgöra. En av gravarna är inte helt framtagen och därför osäker, det är den mörkfärgning som framkom i schakt 4.

Frågan om rester av stenåldersboplatsen fanns kvar kan besvaras jakande, likaså att den tunnare av åt väster då lagret var endast 0,2 m tjockt. Att finna orörda delar i en så gammal kyrkogård är dock som nålen i höstacken. Förvånande är att det inte tagits undan när grunden till kyrkan byggdes. I Kläckeberga kyrka utanför Kalmar, där schaktningar nyligen gjorts, var grundläggningen samma; på ett myllager i detta fall.

Förslag inför en slutundersökning

En slutundersökning av de upptagna schakten bör ske omgående med tanke på vädret och hur det påverkar schaktkanterna och än mer, sanden under tornmuren. Vid regn vill sanden röra sig och i synnerhet schakt 4, som ligger precis i takdroppet från tornet, känns osäkert.

- Minst två av varje schakts sidor ritas.
- Schakt och murar mäts in i rikets nät.
- Prover bör tas, t ex om kol finns inbäddat i kalkbruk i läge mot sulan kan ev en datering erhållas av kyrkans grundläggningsår. Mer av kulturlagret tas och analyseras om lagret skiljer sig på de tre ställena.

Bland de viktigaste frågorna att besvara blir att se hurvida tornet ligger i förband med långhuset eller inte. På äldre ritningar har Boström inte ritat dem i förband men anser numera att de måste legat så. Detta är en sista chans att ta reda på hur det förhåller sig. Vidare bör man kontrollera hur insidan av tornmuren ser ut. Utrymmet intill 1800-talsmuren bör plockas rent inom ett mindre område för att se hur botten ser ut. Finns mer som tyder på golv? Finns äldre kulturlager kvar även här?

Frågor inför en byggnation och övertäckning

För nybygget räknar man med att schakta 0,7 m och grundlägga med en torpargrund, troligen med kryptrymme. Den medeltida tornmuren bör bevaras för framtiden och grundläggningen måste lösas på annat sätt över denna.

Hur görs ledningsdragningen – ner i marken? Just över den gamla tornresten är planerat kök och toalett med vad detta innebär av ledningar.

Nybyggets murar bör, om det går att undvika, inte grundas på tornmurarna, ej heller långhusgrunden.

De gamla murarna måste markeras när de ligger under nybygget, detta för framtida arbeten med ledningar etc.

Det är synd att långhusets västvägg täcks – eller gör den inte det (kanske kunde toalettstolen stå mot 1800-talstornets vägg i stället?)

Hur sker genombrytningen av 1800-talstornmuren och kommer man att gå under nuvarande golvnivå – är allt medeltida bortschaktat under detta golv?

Hella Schulze

Referenser

- Blomkvist, Nils, 1974: Handelsplätze und Silberschatzfunde auf Öland in der Zeit von 800 bis 1200. *Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters*. Jahrg 2/1974. Köln.
- Boström, Ragnhild, 1955: Köping och Föra. Två givande kyrkorestaureringar på Öland. *Fornvännen*. Stockholm.
- Boström, Ragnhild, 1977: Köpings kyrkor. *Sveriges kyrkor vol 170*. Uppsala.
- Boström, Ragnhild, 1986: Köpings kyrkor. *En bok om Köping och Egby*. Red B Palm. Borgholm.
- Gustawsson, K-A, 1929: Bidrag till Borgholmstraktens äldsta historia. *Ölands Kulturminnesförenings Årsskrift 1928*. Borgholm.
- Gustavson, Helmer, 1977: Runmonument. *Köpings kyrkor* (R Boström), *Sveriges kyrkor vol 170*. Stockholm.
- Hagberg, Ulf Erik, 1973: Köping på Öland. *TOR 1972/73*. Uppsala.
- Jansson, S B F & Andersson, I, 1954: Om runstensfynden vid Köping på Öland. *Fornvännen*. Stockholm.
- Johnson, Marianne & Schulze, Hella, 1990: *Köpingsvik. Medeltidsstaden 77*. Rapport. Riksantikvarie ämbetet. Stockholm.
- Nilsson, Bruce, 1973: *The Runic Inscriptions of Öland*. Ann Arbor. Michigan.
- Owe, Jan, 2002: *Runfynden vid Köpings kyrka*. Bro.
- Palm, Veronica & Schulze, Hella, 2007: Arkeologi vid utbyggnad av Köpings kyrka 2006 (prel namn, manus in print), rapport, Kalmar läns museum
- Schulze, Hella, 2004: Köpingsvik på Öland – 30 undersökningar 1970-1994. Rapport 2004:2, Kalmar läns museum. Kalmar.

Administrativa uppgifter

Landskap: Öland
Kommun: Borgholm
Socken: Köping
Fastighet: Köpings kyrka 1:1
Fornl. nr: 167, 215

Arkeologisk förundersökning utförd 2006-10-02--04 och 11-22--24 av Hella Schulze, 2006-11-15--16 och 11-2--21 av Veronica Palm

Ekonomiskt kartblad 5H 1b Köping
X 6306 081
Y 1555 695 **Z** 10,75 möh

Uppdragsgivare: Norra Ölands kyrkliga samfällighet, c/o Alvar Johansson,
Östra kyrkogatan 9, 387 31 Borgholm

Dokumentation

Foton: Du 67:1- (sammanförda i lista fr slutundersökning)
Fynd, KLM nummerserie: Sammanförda i lista m fynd fr slutundersökning
Situationsplan, skala: Ja, ej skala
Plan, skala: -
Profil, skala: -
Resultat publicerat i: -
Övrigt material ingående i rapport Sidor med foton, plan över kyrka och kyrkogård

Ovan t v: Förberedelse för gjutning av sulan för tillbyggnadens grund. Skottkärnan står på den medeltida grunden som den nya ska vila på. Fr SV.

Ovan: Tillbyggnaden av kyrkans torn. Fr SV.

T v: Skarven mellan det medeltida långhushörnet och tillbyggnaden. Det förstnämnda har fogats i med nytt bruk. Fr N.

Nedan: Tornet med sin tillbyggnad. Fr NV.

Bilder av arbetet med byggnationen, tagna (på fritiden) av H Schulze, en i nov -06 resp tre i jan-febr -07.

